
ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

УДК 82.091

DOI 10.31654/2520-6966-2025-26F-112-24-33

Василишин О. В.

кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури та методик їх навчання Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка
vasylyshyn02021956@gmail.com
orcid.org/0009-0007-7430-2609

Василишина І. Ф.

вчителька української мови і літератури Кременецької ЗЗСО № 4
vasylyshyna.irina@gmail.com
orcid.org/0009-0008-6853-1912

Внесок професора Степана Пінчука на ниві українського самчукознавства

У статті простежено внесок доктора філологічних наук, професора Степана Петровича Пінчука в українське самчукознавство. Автори акцентують на рецепції творчості письменника-емігранта Уласа Самчука, здійснену Степаном Пінчуком на різних етапах його літературознавчого дискурсу. Упродовж усього життя Улас Самчук був у «вічному вигнанні». До 90-х років минулого століття твори його видавалися лише за кордоном. В Радянській Україні вони заборонялися як шкідливі, антирадянські, а самого письменника офіційна критика називала співцем куркульства й націоналістом. Саме професор Степан Пінчук був першим, хто не побоявся взяти його численну прозову спадщину під свою опіку для скрупульозного вивчення й популяризування в материковій Україні. Роман «Марія» – перший в українській літературі твір, який знайшов палкого популяризатора й глибокого літературознавця в особі професора Степана Пінчука. На думку Степана Пінчука, який написав післямову до вітчизняного видання цього роману в 1991 році, саме Улас Самчук «втілює у своїй творчості долю українського народу в XX столітті». Про роман-епопею «Волинь» Степан Пінчук зазначає, що «в живописанні художнім словом сучасної йому української національної історії – Самчук досягнув щонайбільших вершин». Проф. С. Пінчук був не тільки упорядником та автором післямови до романів «Марія» та «Волинь», а й учасником відкриття меморіальної таблиці на родинному будинку письменника та літературно-меморіального музею Уласа Самчука в Тилявці. Отже, він доклав великих зусиль для вивчення й популяризації прозового набутку українського «Гомера» XX століття.

Ключові слова: самчукознавство, літературно-критична та видавнича діяльність, рецепція, дискурс.

Постановка наукової проблеми. В українському самчукознавстві помітною є постать професора Степана Петровича Пінчука. По-перше, саме він був одним із найактивніших літературних слідопитів у справі повернення Самчукової спадщини в Україну в 90-х роках минулого століття; по-друге, як упорядник усіляко сприяв та активно допомагав у виході у світ романів «Марія» та «Волинь»; по-третє, упродовж тривалого часу був невтомним дослідником різножанрової літературної спадщини «Українського Гомера ХХ ст.»; по-четверте, залишив чималу кількість статей, виступів на конференціях, в яких відстежив непроминальне значення Самчукової епіки.

Той спробуємо більш детально окреслити кожен із цих напрямків творчої діяльності відомого вченого в галузі самчукознавства Степана Пінчука, вагомий і значущий доробок якого є вельми помітним і знаковим.

Мета статті – проаналізувати внесок професора Степана Пінчука в галузі українського самчукознавства.

Виклад основного матеріалу. С. П. Пінчук – видатна постать в українському літературному процесі II пол. ХХ ст. Своєю творчістю, особистою відвагою та стійкою непохитністю він сприяв відродженню України, утвердженню національної культури як повноцінного суверенного явища. Літературно-критична діяльність письменника є не тільки однією з яскравих граней його різнобічного таланту, а й важливим фактором розвитку української літератури.

У цій царині помітним і вагомим є його внесок у дослідження творчої спадщини одного з найвидатніших прозаїків ХХ ст. – Уласа Самчука. Сентимент Степана Пінчука до постаті волинського прозаїка ХХ ст. У. Самчука можна пояснити такими аргументами:

- обидва народилися на оповитій легендами землі Рівненщини;
- обидва зазнали репресій із боку тоталітарної системи, хоч із різними мірами «покарання»: У. Самчук комуністичними ідеологами кваліфікувався як зрадник українського народу, а С. Пінчука планомірно й послідовно звільняли з роботи за прояви націоналізму, а написану ним докторську дисертацію «Слово о полку Ігоревім» та українська література ХІХ–ХХ ст.» було піддано несправедливій критиці за нібито «націоналістичні ухили»;
- обидва письменники-земляки були вірними своїй «малій батьківщині», залишивши на сторінках творів згадки про Дермань, Острів, Шумськ, Почаїв, Кременець та ін.;
- життя та творчість двох письменників-волинян було віддано на вівтар українського духу й великої жертовності в ім'я України.

На жаль, досі в українському літературознавстві немає бодай навіть невеликої статті про внесок Степана Пінчука в українське самчукознавство. Саме в цьому й полягає новизна нашої публікації. Його ж доробок досить вагомий і вартий належного поцінування.

Щоб бути до кінця послідовними, спробуємо з'ясувати, якою мірою напрацювання С. Пінчука про У. Самчука визначаються й оцінюються в літературно-критичному дискурсі.

У низці кандидатських і докторських дисертацій їх автори посиляються на авторитетну й виважену оцінку творчої спадщини письменника. Наприклад, самчукознавиця Світлана Бородица у своїй дисертації аргументовано згадує про найповажніші 4 позиції з написаних на той час Пінчукових статей. Вона ж у статті «Романи-епопеї У. Самчука у літературно-критичному дискурсі української діаспори II пол. XX ст.» зазначає: «В Україні тільки на початку 90-х років XX ст. з'являються статті українських учених, які намагаються збагнути естетичний феномен творчості У. Самчука, заглибитися у його художній світ, проаналізувати жанрово-стильові домінанти прозового спадку. Першими самчукознавцями є М. Герц, М. Гон, Р. Гром'як, А. Жив'юк, М. Жулинський, Н. Лисенко, Р. Мовчан, С. Пінчук, О. Слоньовська, В. Шевчук, Г. Чернихівський та інші.»

Науковець Ю. Мариненко, з'ясовуючи головні вектори сучасної рецепції творчого доробку У. Самчука в річищі амбіцій і комплексів української літератури XX ст. (І. Качуровський, Г. Штонь, С. Пінчук, Я. Поліщук), виділяє системотворчий фактор художнього мислення прозаїка, зумовлений бажанням бути літописцем «українського простору» сучасності. Згадка про С. Пінчука тут невинна й умотивована тим, що письменника цікавить не так хронологія перебігу подій, як «життя у часі української ідеї» (Я. Поліщук).

Важливо також згадати й про монографію Г. Чернихівського «Улас Самчук: сторінки біографії» (2005) – перше синтетичне дослідження життєпису та творчості прозаїка XX ст. У вступі автор намагався правдиво передати перипетії навколо самого імені У. Самчука та повернення його спадщини в Україну. І хоч пройшло майже 20 літ, як Улас Самчук відійшов у засвіти, але ні біографії, ні монографії окремою книгою не з'явилося.

У цьому плані Гаврило Чернихівський наголошує: «Перші науково-об'єктивні статті друкували вчені С. Пінчук, М. Жулинський, Р. Гром'як, А. Жив'юк і ряд інших» [8, с. 6].

Вагомість і значущість дослідника Степана Пінчука автор цієї монографії посилює окремим абзацом, тому подаємо його в повному

обсязі: «Значний внесок у самчукознавство подарував Україні професор С. Пінчук. Він першим виступив з великою статтею в "Літературній Україні" ще на початку 1991 р. У цьому ж році вийшла у Києві вперше окремим виданням "Марія" з післямовою ученого. З великою статтею літературознавець виступив у збірнику "Волинські дороги У. Самчука, окресливши жанрові особливості двох трилогій "Волинь" та "Ост". Окрему працю дослідник присвятив "Волині", підготував цю епопею до друку також вперше на рідній землі. Зацікавлює дослідження вченого про дві епопеї письменника – дві типології, видруковані у провідному літературному часописі "Вітчизна"» [8, с. 9].

Самчукознавець Роман Гром'як у передньому слові редактора матеріалів про життя та творчість Уласа Самчука акцентує: «Першопрохідцем у самчукознавстві є письменник і літературознавець С. Пінчук. Він дав панорамний погляд на прозу Самчука» [7, с. 3].

У квітні 1993 р. у Рівному відбулася представницька наукова конференція «Повернення Уласа Самчука», за результатами якої було надруковано збірник «Волинські дороги Уласа Самчука».

За задумом укладачів цього збірника першою статтею була публікація «Жанрові особливості Самчукових романних трилогій» професора С. Пінчука [2, с. 4–18].

Варто зауважити, що Степан Пінчук на початку статті декларує таке: «В нашій постановці проблеми аргументними є тільки письменницькі вершини, то залишаємо поза увагою численні романи У. Савчука, в тому числі його душе потрясаючу «Марію», а зупинимося тільки на двох його романних трилогіях «Волинь» та «Ост», які в українській літературі є унікальними і повинні б посісти належне місце в світовій» [2, с. 4].

Найбільшою за кількістю сторінок і найґрунтовнішою за змістом і повнотою творчого доробку про видатного творця слова була стаття «Улас Самчук – видатний прозаїк ХХ ст.», надрукована за матеріалами урочистої академії, присвяченої творчості митця, в місті Тернополі 21 лютого 1993 р. [4].

Письменниця й науковиця Ольга Слоньовська, ознайомлюючи старшокласників із життєвим і творчим шляхом Уласа Савчука, зокрема й із трилогією «Волинь», яка, на її думку, «вражає глибоким знанням психіки хліборобів, пієтетом сім'ї, могутніми внутрішніми пластами енергії та високої моралі простих людей», зазначає, що «О. Тарнавському, здається, вдалося дуже влучно розшифрувати назву роману: за історичними гіпотезами, Волинь – це перша організація наших предків, це передвісник золотої доби Київської Русі.

Якщо приймемо варязьку теорію початків Київської Русі, тоді Волинь – це слов'янські початки нашої державності, а за тим – початки нашого світовідчужання і світогляду» [6, с. 278].

Для підтвердження своїх розмислів дослідниця наводить досить авторитетну й цілком слушну думку С. Пінчука, який справедливо високо оцінив рівень і місце цього твору серед європейських літературних вершин: «... Найвизначнішим творчим досягненням Уласа Самчука є роман епопея «Волинь» – унікальний в українській літературі. Можна шукати аналогії хіба що в інших літературах: це твір типологічно споріднений із «Селянами» В. Раймонта, «Селянами» О. Бальзака, «Тихим Доном» М. Шолохова, «Новою землею» Я. Коласа. Це гімн великому краєві України – Волині, його самобутнім людям, селянській праці, любові до землі, сімейним підвалинам народного життя» [6, с. 278].

Далі О. Слоньовська не шкодує епітетів для сенсаційного роману «Марія», акцентуючи на тому, що це – «твір не тільки яскравого змісту, це роман-самородок, епічне полотно, неповторне на мовному і стилістичному рівні» [6, с. 278].

А тепер розмисли самого Степана Пінчука про суть і вагу цього твору: «Що це? Метод? Напрямок? Так чи інакше, – цілком окреслена естетична система, утвердження торжества життя в його найрізноманітніших проявах, навіть тоді, коли воно конвульсивно вибивається з небуття чи зависає над прірвою» [6, с. 278].

Навдивовижу авторитетним і показовим є фінальний акорд у розміркуваннях Ольги Слоньовської, який знову підсилюється думкою С. Пінчука в післямові до вітчизняного видання цього твору в наш час: У. Самчук «втїлив у своїй творчості трагічну долю українського народу в ХХ ст.» [6, с. 278].

Ім'я самчукознавця Степана Пінчука не завжди належним чином сприймалося науковцями, про що свідчить програма з курсу «Історія української літератури ХХ ст.» для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів (Київ, 2013). Ми не маємо ніяких зауважень щодо поданих у списку критичної літератури імен відомих дослідників, але відсутність там імені Степана Пінчука унеможливорює повною мірою відчуття й досягнути масштаб і глибину Самчукового епосу.

До речі, у другій книзі навчального посібника «Історія української літератури ХХ ст. (1994) подано літературний портрет Уласа Самчука, автором якого був професор Г. Штонь. На жаль, у цьому матеріалі не було жодної згадки про якусь наукову рецепцію творчості

письменника іншими дослідниками. Для Григорія Штона, на жаль, найбільшим авторитетом був він сам.

Через 20 років потому в першому томі «Історії української літератури XX – поч. XXI ст.» (2013) самчукознавець Ю. Мариненко виправив цю помилку, згадавши статтю С. Пінчука в журналі «Слово і час» (1995, № 2).

Заслужують на увагу й автори хрестоматійного збірника «Усе для школи: Українська література. 11 клас. Випуск 2: Улас Самчук» (2010) Андрій Жив'юк і Наталка Паскевич, які не просто видали методичний посібник, а й зуміли в ньому максимально виважено використати напрацьовані матеріали С. Пінчука. Серед авторитетних дослідників вони згадують про нього так: «Пінчук Степан – літературознавець. Саме завдяки його зусиллям відбулося «повернення» Уласа Самчука в Україну після 1991 року» [8, с. 4].

Напевно, після ознайомлення із самобутніми Самчуковими творами та фаховими статтями С. Пінчука автори згаданої хрестоматії подали таку інтригуючу анотацію: «Літературною візитівкою Уласа Самчука стали його «Волинь» і «Марія». Вже не одне покоління читачів та критиків відзначають своєрідну стильову манеру цих творів. Особливого «шарму» надають їх знамениті «самчукові волинізми», серед яких знайдеться маєстатно-гоноровий «господар». Таким господарем над власними буттєвими обставинами, оточенням, літературними героями виступає зі своєї життєвої і творчої долі господарський син Улас Самчук. Може, в цьому й полягає функціональне призначення його мистецької субстанції для нас, українців?» [8, с. 2].

Заради справедливості мусимо віддати належне й авторам навчального посібника для вчителів та учнів старших класів «Гроно нездоланих співців» (Київ, 1997), у якому подано літературні портрети українських письменників XX ст., твори яких увійшли до оновлених шкільних програм. В анотації зазначено: «З цього посібника вчителі та учні зможуть довідатися про В. Винниченка, М. Хвильового, Т. Осьмачку, П. Филиповича, В. Підмогильного, М. Куліша, Є. Маланюка, І. Багряного, У. Самчука, В. Симоненка, В. Стуса та інших видатних письменників, без творчості яких не можливо уявити літературний процес XX ст. в усій його повноті і розмаїтості» [1].

Серед 25 авторів, які згадуються в цьому посібнику, згодом було несправедливо вилучено лише Уласа Самчука. І все таки треба віддати належне доктору філологічних наук, професору В. І. Кузьменку, який до цього видання взяв нарис про Уласа Самчука авторства саме Степана Пінчука, а не, скажімо, вже апробований літературний

портрет уже згадуваного нами письменника-земляка Григорія Штоня. Вибір редактора, напевно, пояснювався насамперед тим, що С. Пінчук не тільки в усій повноті й панорамності розкрив виражальну силу Самчукового епосу, а й був першим упорядником найвидатніших творів «Волинь» та «Марія» в Україні.

Завершальним акордом участі С. Пінчука в популяризації імені У. Самчука можна вважати його виступи на відкритті меморіальної таблиці на родинному будинку в селі Тилявці та літературно-меморіального музею в приміщенні школи: «Я – волиняни, родом із Степані. З Уласовою «Марією», трилогією «Волинь» познайомився ще на початку 40-х років. Знав, що він із Дермані. Але і в думці не було в часи тоталітарного режиму, що займусь дослідженням його спадщини, публікацією творів письменника. Адже як його ім'я, так і літературна творчість були заборонені. Комуністичні ідеологи страшенно боялися Уласа Самчука, його гострого, правдивого слова. Тому робили все, щоб створити з нього ворога народу. Але правда рано чи пізно таки торжествує. Радію, що мені пощастило видати в 1991 році вперше в Україні Уласову «Марію», що через часопис «Дніпро» вдалося ознайомити читачів з двома частинами його трилогії «Волинь». А зараз закінчив працю над підготовкою цієї епопеї для видавництва «Дніпро». Лише нестача паперу затримує вихід «Волині» у світ» [8, с. 4]; «Дорога до музею не заросте травом. Він стане одним із дійових осередків вивчення та популяризації спадщини прозаїка та мислителя серед найкращих кіл громадськості нашої незалежної України, за яку Улас Самчук боровся все своє життя» (Запис у книзі відвідувачів Тилявського літературно-меморіального музею Уласа Самчука).

Висновки. Постать Уласа Самчука у вітчизняному письменстві унікальна в кількох аспектах.

По-перше, з-поміж літературних жанрів він віддавав перевагу романам, повістям, позначених рідкісним епічним талантом.

По-друге, це прозаїк, якому належить два монументальних твори епопейного характеру – романи-трилогії «Волинь» та «Ост», що є широкою панорамою соціальних зрушень в українському суспільстві протягом тривалого часу.

Як зазначає один із найактивніших дослідників його творчості, літературознавець Степан Пінчук, подібний випадок у світовій літературній практиці єдиний – Гомер із його «Одіссеєю» та «Іліадою». На цій підставі критик називає Уласа Самчука «Гомером ХХ ст.», мабуть, запозичивши їх в О. Веретенченка. Його «Волинь» висувалась на здобуття Нобелівської премії, але автор не став лауреатом, бо

«твори письменника погромленого і пригнобленого народу виявилися не конкурентноздатними не за мірою таланту, а через відсутність перекладів, відповідної реклами» [5].

По-третє, Улас Самчук у романі «Марія» першим відтворив найбільшу трагедію народу – голодомор 1933 року. Наведені вище аргументи цілком збігаються з літературно-критичними роздумами в статтях С. Пінчука, що й робить вагомим його внесок у галузь самчукознавства.

По-четверте, у 1993 році С. Пінчук зробив спробу поновити «Літературно-науковий вісник». У розділі «Проза» було надруковано третю частину «Батько і син» трилогії «Волинь» У. Самчука. На жаль, наступний випуск у світ не вийшов.

По-п'яте, розповідь про внесок Степана Пінчука в галузь самчукознавства була б неповною, якби ми бодай кількома словами не згадали б про ще один штрих його таланту – професійне вміння написати сценарій документального кінофільму «Куди тече та річка. Ріками та морями творчости Уласа Самчука» [3]. Емоційно-наснажена канва сценарію, у якому подано складні перипетії Самчукового життєвого шляху, відзначається змістовою та фактологічною наповненістю, вдало підсилена уривками з творів письменника, а нині може бути благодатним матеріалом для кінематографістів. Це увічнило б двох видатних творців слова – Уласа Самчука та Степана Пінчука.

Література

1. Гроно нездоланих співців. Літературні портрети українських письменників ХХ ст., твори яких увійшли до оновлених шкільних програм: навч. посібник для вчителів та учнів ст. кл. серед. шк. / упоряд. В. І. Кузьменко. Київ: Укр. письменник, 1997. 285 с.

2. Пінчук С. Жанрові особливості Самчукових романних трилогій. *Волинські дороги Уласа Самчука*: збірник / упоряд. Я. Поліщук. Рівне: Азалія, 1994. С. 4–18.

3. Пінчук С. Куди тече та річка. Ріками та морями життя і творчости Уласа Самчука. Сценарій документального кінофільму. *Український засів*. 1995. ч. 10–12(29–31). С. 87–113.

4. Пінчук С. Улас Самчук – найвидатніший прозаїк ХХ ст. *Улас Самчук – видатний український письменник*. Тернопіль–Кременець, 1994. С. 19–35.

5. Пінчук С. Улас Самчук і його роман-епопея «Волинь». *Самчук У. «Волинь»*. Київ, 1993. Т. 2. С. 325.

6. Слоньовська О. Конспекти уроків з української літератури для 11-х класів: нове прочитання творів. Київ: Рідна мова, 2001. 797 с.

7. Улас Самчук – видатний український письменник ХХ ст. *Матеріали урочистої академії, присвяченої творчості митця*. Тернопіль–Кременець, 1994. 73 с.

8. Усе для школи: Українська література. 11 клас. Вип. 2: Улас Самчук / упоряд., статті А. Жив'юк, Н. Паскевич. Київ–Львів: АртЕк, 2001. 64 с.
9. Черняхівський Г., Василюшин О. Пам'яті Уласа Самчука. *Діалог*. 7 жовт. 1992 р. С. 4.
10. Черняхівський Г. Улас Самчук: сторінки біографії: монографія. Тернопіль: Збруч, 2005. 245 с.

References

1. Kuzmenko, V. I. (Ed.). (1997). *Grono nezdolannykh spivtsiv. Literaturni portrety ukraïnskykh pysmennykiv XX st., tvory yakyyh uviishly do onovlenykh shkilnykh prohram: navch. posibnyk dlia vchyteliv ta uchniv st. kl. sered. shk.* [A Grape of Invincible Singers. Literary Portraits of Ukrainian Writers of the Twentieth Century Whose Works Were Included in the Updated School Curricula: a Textbook for Teachers and Students of Secondary Schools]. Kyiv: Ukraïnskyi Pysmennyk Publ. 285 p. [in Ukrainian].
2. Pinchuk, S. (1994). *Zhanrovi osoblyvosti Samchukovykh romanykh trylohiï* [Genre Features of Samchuk's Novel Trilogies]. In Ya. Polischuk (Ed.), *Volynski dorohy Ulasa Samchuka: zbirnyk – Volyn Roads of Ulas Samchuk*. Rivne: Azaliia Publ. P. 4–18 [in Ukrainian].
3. Pinchuk, S. (1995). *Kudy teche ta richka. Rikamy ta moriamy zhyttia i tvorchosty Ulasa Samchuka. Stsenarii dokumentalnoho kinofilmu* [Where That River Flows. By Rivers and Seas of Life and Work of Ulas Samchuk. Script for a Documentary Film]. *Ukraïnskyi zasiv – Ukrainian Sowing*. Vol. 10–12 (29–31). P. 87–113. [in Ukrainian].
4. Pinchuk, S. (1994). *Ulas Savchuk – naïvydatnishyi prozaïk XX st.* [Ulas Samchuk – the Most Prominent Novelist of the Twentieth Century]. *Ulas Samchuk – vydatnyi ukraïnskyi pysmennyk - Ulas Samchuk – Prominent Ukrainain Writer*. Ternopil–Kremenets. P. 19–35. [in Ukrainian].
5. Pinchuk, S. (1993). *Ulas Samchuk i yoho roman-epopeïa «Volyn»* [Ulas Samchuk and His Epic Novel «Volyn»]. *Samchuk U. »Volyn»*. Kyiv. Vol. 2. P. 325. [in Ukrainian].
6. Slonovska, O. (2001). *Konspekty urokiv z ukraïnskoï literatury dlia 11-kh klasiv: nove prochyttannia tvoriv* [Lesson Notes on Ukrainian Literature for 11th Graders: a New Reading of Works]. Kyiv: Ridna mova Publ. 797 p. [in Ukrainian].
7. *Ulas Samchuk – vydatnyi ukraïnskyi pysmennyk XX st.* (1994). [Ulas Samchuk – the Outstanding Ukrainian Writer of the Twentieth Century]. *Materialy urochystoi akademii, prysviachenoï tvorchosti myttsia – The Tribute to the Creative Work of the Artist*. Ternopil–Kremenets. 73 p. [in Ukrainian].
8. Zhyviuk, A. & Paskevych, N. (Eds.) (2001). *Use dlia shkoly: Ukraïnska literatura. 11 klas. Vyp. 2: Ulas Samchuk*. [Everything for School: Ukrainian Literature. 11th grade. Vol. 2: Ulas Samchuk]. Kyiv–Lviv: ArtEk Publ. 64 p. [in Ukrainian].
9. Chernykhivskiy, H. & Vasylyshyn, O. (1992). *Pamiati Ulasa Samchuka* [In Memory of Ulas Samchuk]. *Dialoh - Dialogue*. 7 October. P. 4. [in Ukrainian].

10. Chernykhivskiy, H. (2005). *Ulas Samchuk: storinky biohrafii: monohrafiia* [Ulas Samchuk: Pages of Biography: monograph]. Ternopil: Zbruch Publ. 245 p. [in Ukrainian].

Vasylyshyn O. V.

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor at the Department of Ukrainian Language and Literature and Methodology of Their Teaching of Kremenets Taras Shevchenko Regional Academy of Humanities and Pedagogy
vasylyshyn020211956@gmail.com
orcid.org/0009-0007-7430-2609

Vasylyshyna I. F.

Teacher of Ukrainian Language and Literature at Kremenets Secondary School № 4
vasylyshyn020211956@gmail.com
orcid.org/0009-0008-6853-1912

The Contribution of Professor Stepan Pinchuk to the Field of Ukrainian Samchuk Studies

The paper traces the contribution of Doctor of Philology, Professor Stepan Pinchuk to Ukrainian Samchuk studies. Authors focus on the reception of the works of the emigrant writer Ulas Samchuk by Stepan Pinchuk at different stages of his literary discourse. Throughout his life, Ulas Samchuk was in «eternal exile». Until the 1990s, his works were published only abroad. In Soviet Ukraine, they were banned as harmful, anti-Soviet, and the writer himself was called by official critics a sympathiser of kulaks and a nationalist. It was Professor Stepan Pinchuk who was the first to take his numerous prose works under his care for scrupulous study and popularize them in mainland Ukraine. The novel «Maria» is the first work in Ukrainian literature to find such an ardent promoter and profound literary critic in Professor Stepan Pinchuk. According to Stepan Pinchuk, who wrote an afterword to the Ukrainian edition of this novel in 1991, it was Ulas Samchuk who «embodied in his work the fate of the Ukrainian people in the twentieth century». Regarding the epic novel «Volyn», Stepan Pinchuk says that «in painting the contemporary Ukrainian national history with the artistic word, Samchuk has reached the highest heights». Prof. Pinchuk was not only the compiler and author of the afterword to the novels «Maria» and «Volyn», but also a participant in the unveiling of the memorial plaque at the writer's family home and the establishment of the Ulas Samchuk Literary and Memorial Museum in Tylivka. Thus, he made great efforts to study and popularise the prose heritage of the twentieth-century Ukrainian «Homer».

Key words: Samchuk studies, literary criticism and publishing, reception, discourse.